

Geschiedenis van de typografie

Geschiedenis van de fotografie (LUCA School of Arts)

Scannen om te openen op Studocu

Geschiedenis van de typografie

Inhoudsopgave

1. GT 1 - Inleiding	3
2. Anatomie van de letters	4
2.1 Benoeming van loden letters	4
2.2 Benoeming van de letters	5
2.3 Benoeming van de lijnen	6
2.4 Letter en cijfer onderverdeling benoeming	7
2.4 Boek deel benoeming	9
3. GT 2 - Van lood naar pixel	10
3.1 Lettersnijder	10
3.2 Lettergieter	10
3.3 Materiaal	10
3.4 Werking	10
3.5 Letterzetter	10
4. GT 2 - Uitvindingen van lood naar pixel	13
4.1 Overzicht	15
5. Digitale Font-evolutie	16
6. GT 3 - Wanneer schrijven typografie wordt	18
6.1 Schrijven (met de hand)	18
6.2 Kalligrafie	19
6.3 Belettering	20
6.4 Grafitti / street art	21
6.5 Toegepaste belettering	22
7. GT 4 - Typografie van de lage landen	24
8. GT 6 - Classificatie van lettertypes	35
8.1 Letters identificeren	36
8.1.1 Eerste soort indeling	36
8.1.2 Tweede soort indeling	36
8.1.3 Derde soort indeling	37
8.2 Voxclassificatiesysteem	38
8.2.1 Voxclassificatiesysteem - kenmerken	39
9. GT 5 - La typografie Française → Info	47

10.	GT 7 – The American font scene → Info	47
11.	Pioniers van de moderne typografie	47
12.	GT 8 – British founts → Info	47
13.	Grid Systeem	47

Uitleg over examen

- Ma 23 jan – 10u – 12:45
- Schriftelijk
- Vragen mogen in eigen volgorde beantwoord worden.
- Punten staan vermeld
- Er worden geen punten afgetrokken door schrijffouten

WAT?

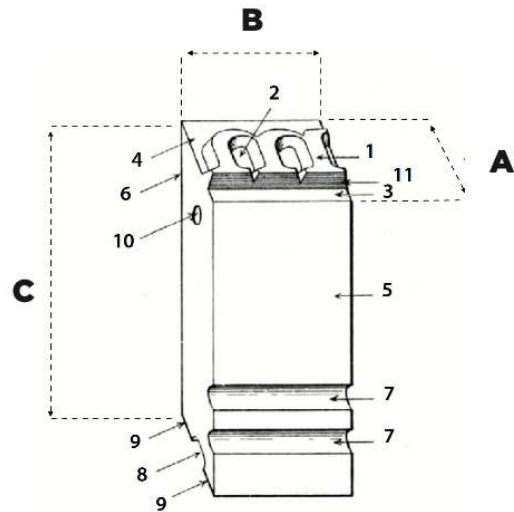
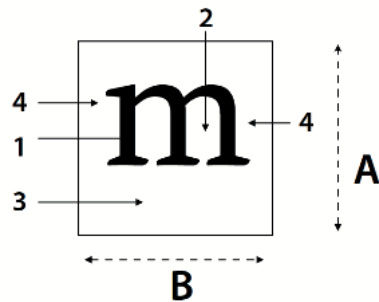
- Geen meerkeuzevragen
- Illustraties en tekeningen maken mag ook als antwoord
- Jargon, definities, terminologie
- Anatomie van de lettervormen → delen bespreken
- Open vragen → eigen mening en argument om vraag te beantwoorden.
- Lettervormen situeren binnen de tijd → stroming en (begin, midden, einde) eeuw
- Analyse van lettervormen → moderne fonts kunnen indelen (extra punt voor naam of ontwerper)
- De verschillende technologieën, situering van verschillende technieken
- 3 documentaires → bekijken + vragen
- GT 5, GT 7, GT8 → niet kennen maar wel eens bekijken want zijn goede voorbeelden
- Artikels en links
- Letterfontein, Joep Pohlen & Elements of Typographic Style, Robert Bringhurst & Terwijl je leest, Gerard Unger → boeken die de lessen volgen.

1. GT 1 - Inleiding

14-15de eeuw	Duistland	Johannes Gutenberg <ul style="list-style-type: none">• 1450• Persen van wijn• Uitvinder van de boekdrukkunst• Letters maken die beweegbaar en bruikbaar waren.• Voordien → alles met de hand geschreven
	Nederland	Laurens Janzoon Coster <ul style="list-style-type: none">• Wie was eerst?• Samen met Gutenberg uitvinder van de boekdrukkunst
15 de eeuw	De lage landen	Dirk martens <ul style="list-style-type: none">• Eerste boekdrukker van de lage landen
16de eeuw	Frankrijk (Naar Antwerpen verhuis)	Christophe(l) Plantin <ul style="list-style-type: none">• Internationaal bekend• Monopolie op het drukken van bijbels• Uitbreiding van de drukwereld, alles werd beter

2. Anatomie van de letters

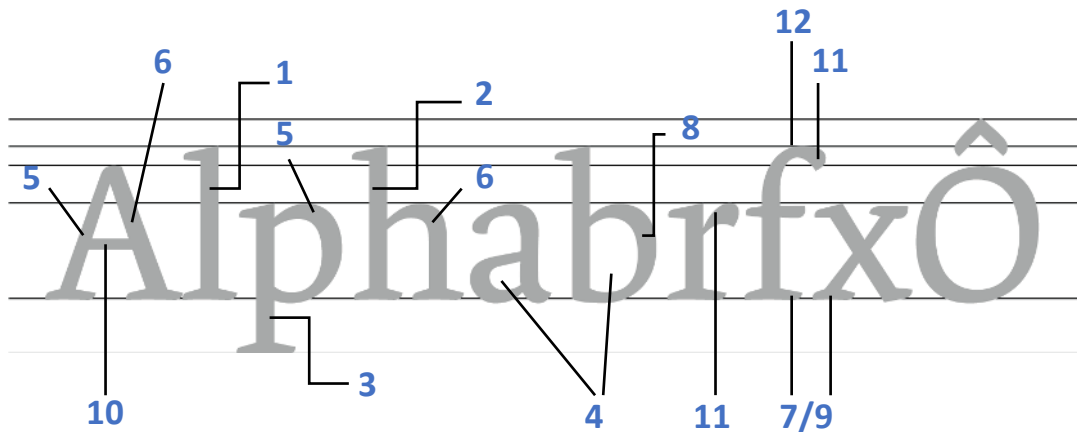
2.1 Benoeming van loden letters

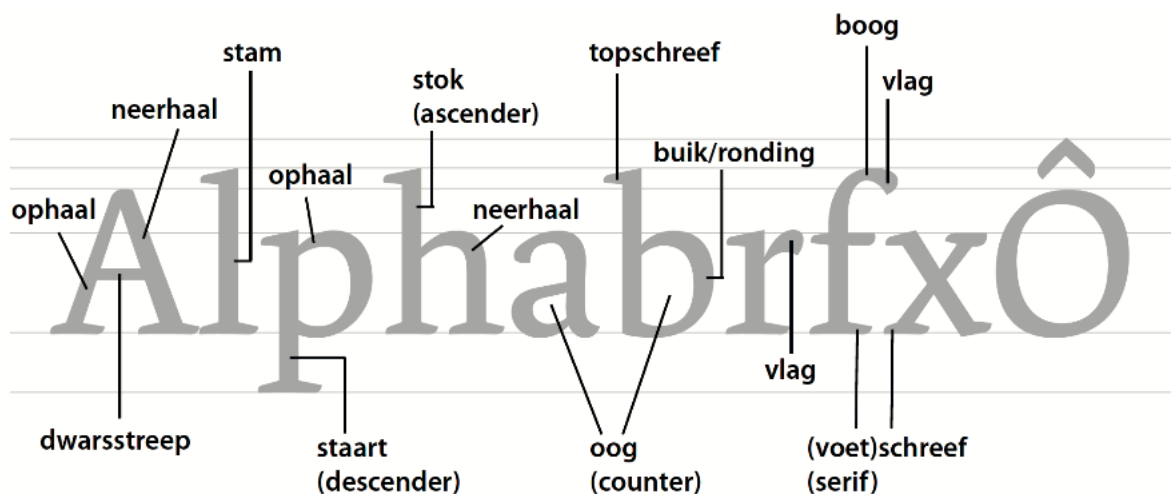
- 1 Letterbeeld / Face
- 2 Oog / Counter / Pons
- 3 Baard / Beard
- 4 Vlees / Shoulder
- 5 Voorzijde / Front
- 6 Achterzijde / Back
- 7 Kerf / Nick (om de voorzijde van de letter aan te geven voor de zetter)
- 8 Breuk / Groove (om overig lood weg te laten lopen)
- 9 Voet / Foot
- 10 Giermerk / Logo (promotie van de gieterij)
- 11 Talud / bevel

- A Corps / Puntgrootte / Lettergrootte / typesize
- B Letterbreedte / type width
- C Letterhoogte / type height

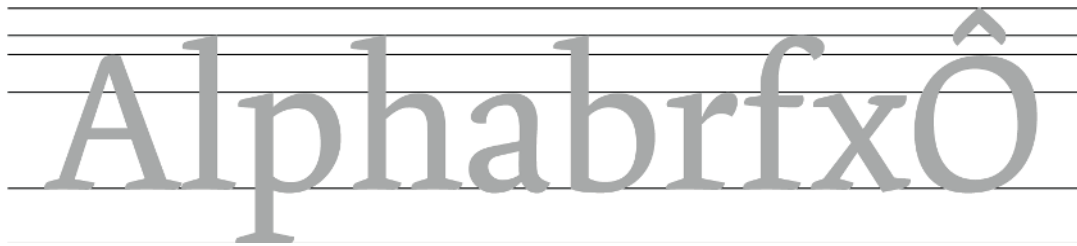
2.2 Benoeming van de letters

1. Letterstam	7. Schreef / serif
2. Stokken / Ascenders	8. Topschreven / top serig
3. Staaren / Descenders	9. Voetschreven / voetjes / footserifs
4. Ogen / binnenvormen / ponsen / counters	10. Dwarsstreep
5. Ophaal / upstroke	11. Vlag
6. Neerhaal / downstroke	12. Boog

2.3 Benoeming van de lijnen

1	Basislijn	6	Staarhoogte / descender height
2	Overgang / overschoot (optische compensatie)	7	Kapitaal hoogte / cap height
3	X-hoogte / X-height	8	Accent hoogte / accent height
4	Stokhoogte / Ascender height	9	Corps / lettergrootte
5	Puntgrootte / corps / type size		

2.4 Letter en cijfer onderverdeling benoeming

ALP alp ALP

KAPITALEN
CAPITALS

ONDERKASTEN
LOWERCASE

KLEINKAPITALEN
SMALL CAPS

0123456789

MEDIAVALCIJFERS / HANGENDE CIJFERS
OLD STYLE FIGURES / HANGING FIGURES

0123456789

TABELCIJFERS / BLOKCIJFERS

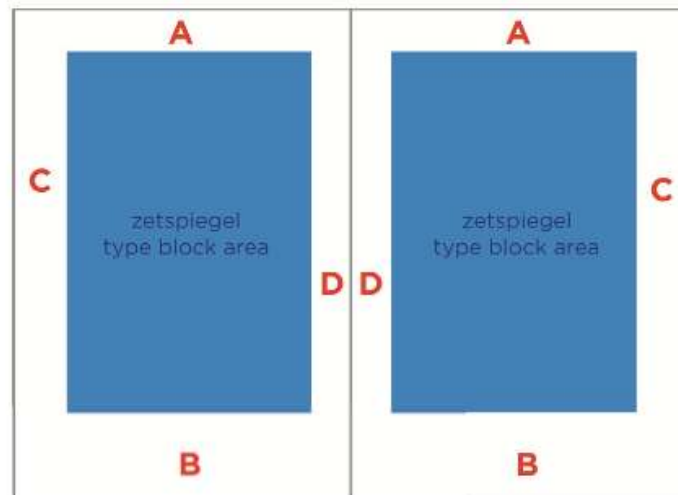
abAfg abAfg

CURSIEFLETTERS / ITALIC

abAfg abAfg

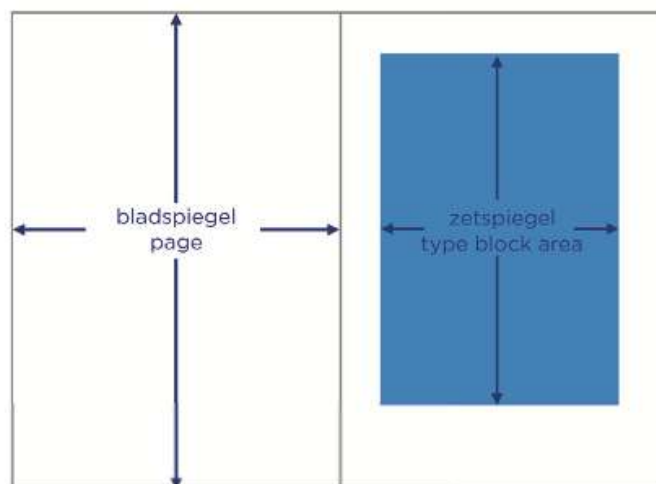
SCHUINE ROMIJNEN / OBLIQUE
SLOPED ROMAN

2.4 Boek deel benoeming

A Kopwit /bovenmarge
B Staar - of voetwit (ondermarge)

C Zijwit / buitenmarge
D Rugwit / rugmarge

Bladspiegel	Rand van het papier dat je gaat bedrukken
Zetspiegel	Papier gaat gevouwen en afgesneden worden dus door het afsnijden om het katernen te verzamelen kan ketst weggaan moet je heel het papier gebruiken

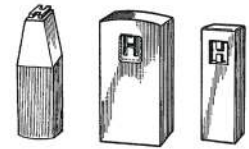
3. GT 2 - Van lood naar pixel

Een drukkerij bestond uit een deel waar letters gemaakt worden en een deel waar er gedrukt wordt.

→ In het begin had je de drukkerij: lettersnijder, zetter, drukkern beïnkter

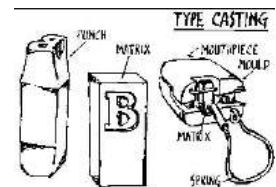
3.1 Lettersnijder

- Ze gaan met beitels en vijzels in een stalen staafje letters graveren (= De stempel)
- De ogen en counters zijn voor elke letter hetzelfde (met counterpunch)
- De stempels waren het goud van de drukkerij
- Het beeld van de stempels werd in de koperen matrijs geslagen (spatiëring werd hier ook al bepaald)

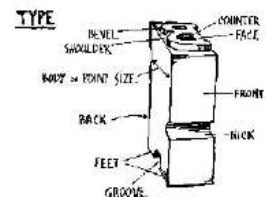
3.2 Lettergieter

- Goot het kokend lood in de matrijs

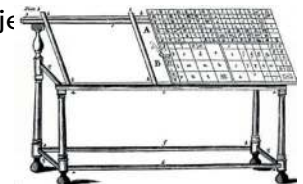

3.3 Materiaal

- Stempel (punch) = Hard metaal
 - Matrijs (matrix, matrices) = Koper
 - Letters (type, sorts) = Lettermetaal
- ↓ Lood + Tin + Antimoon
- ↓ Lood is zwaar en duur dus daarom werd er tin bij gedaan
- ↓ Antimoon zorgt ervoor dat mengsel meteen afkoelt wanneer je matrijs giet.

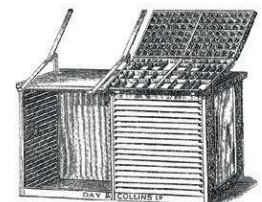

3.4 Werking

- In het begin drukte ze pagina per pagina, maar al snel gingen ze werken met katernen
- Voor dit te kunnen doen heb je veel letters nodig, deze werden Bewaard in een letterkast (uppercase & lowercase)

3.5 Letterzetter

- Maakte gebruik van een zethaak om alles bij elkaar te zetten
- Letters werden kolom per kolom en per paragraaf gezet
- Daarna werden de letters naar de steen gebracht en vastgezet om te voorkomen dat alles viel.
- Letters in lood konden tot max 72pt gaan want het lood was te zwaar om nog groter te gaan, dan werd er hout gebruikt.

STEMPEL
NEGATIEF

MATRIJS
POSITIEF

DRUKLETTER
NEGATIEF

GEDRUKTE LETTER
POSITIEF

Lettersnijder	Maakt de letters door middel van een loop. Als de letter perfect was werd die in het vuur gegooit en bleef die hetzelfde.
Lettergieter	Goot het kokend lood in de matrijs
Stalen staaf	De stempel
Ogen/ counterpunch	Binnenvormen van verschillende letters zijn identiek. Stalen stempel wordt boven kaars gezet, zo worden rookproeven gemaakt.
Stempels	Zijn belangrijk, met het goud van de lettergieterij kon je matrijzen maken.
Uitvinding Gutenberg	Letters vermenigvuldigen. Matrijs werd links en rechts afgesneden, daarna in het gietmaal.
Lettergieter	Steekt koperen matrasjes in gietmal en kokend lood over letters gieten.
Lettermaal	Mengeling van lood-tin-antimoon
Stempels	Ook voor andere drukkerijen
Kaptellen per kaptellen drukken	= Altijd een veelvoud van 4 – meestal een bundel van 16 pagina's of meer, naar gelang frequentie werd er een andere lay-out gemaakt.
Onderkasten	Letters die beneden gezet worden op de bok
Bovenkasten	Werden bovenaan gezet op de zethaak/ compositiestick= telkens per paragraaf en per kolombreedte letters zetten.

4. GT 2 - Uitvindingen van lood naar pixel

1. MONOTYPE (1897, 19e eeuw)

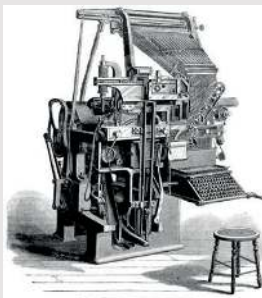
→ Tolbert Lanston

- = Eerste persoon die deze machine uitvond
- Massaproductie: Methode voor het zetten van letters te versnellen, op stoom
- **VOORDEEL:**
 - Kolommen werden gedrukt deze kon je opnieuw recyclen de letters worden opnieuw gegoten (sneller + rendabel)

- ↓ Toetsenbord stond in verbinding met rolletje van papier
- ↓ Alle loden letters worden verzameld en zijn verbonden aan buizen
- ↓ Letterzetters typen toetsen in
- ↓ Automatisch elke letter per letter gegoten

- Spatiëring wordt bepaald
- Principe van recyclage
 - Letters van oude letterkasten kunnen worden hergebruikt
 - Fouten zijn makkelijk te corrigeren (letters worden er dan uitgehaald met pincet)
- Wordt bijna niet meer gebruikt

2. LINOTYPE MACHINE (1890)

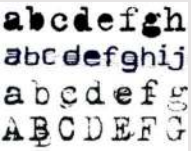

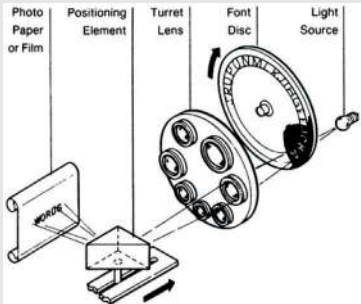
→ Otto Mergenthaler

- = Principe van het toetsenbord en andere machine samen
- Voornamelijk voor kranten

- **VOORDEEL:**
 - Letters worden opnieuw gesmolten (recyclage)
 - Je kan verschillende lettertypes op dezelfde matrijs gebruiken
 - Letters kunnen er niet uitvallen

- ↓ Alle matrijzen bovenaan verzamelen
- ↓ Verzamelt tot een volledige zin
- ↓ Machine uit één geheel

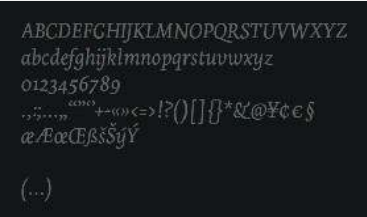

- Hele zin kon 1x worden gegoten
- Spatiebalk wordt speciaal ingesteld
- Recyclage
 - Wanneer de zinnen gegoten zijn worden ze terug gesmolten
- Wordt bijna niet meer gebruikt

<p>a. Werking tot nu toe</p>	<p>↓ Toets wordt ingetypt ↓ Matrijs gaat naar benden ↓ Verzameld tot zin ↓ Volledige zin tot 1 lijn gegoten</p>
<p>3. DE TYPMACHINE</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Gelijkmatic als monotype en linotype • Gewoon thuis te gebruiken • Letters zijn robuuster, meer regelmaat • NADEEL: <ul style="list-style-type: none"> ○ Soms problemen met leesbaarheid (kraalrand) ○ Letters mogen niet te dunne benen hebben anders gaan ze door het lint. (Hiervoor zijn speciale fonts gemaakt)
<p>a. Werking tot nu toe</p>	<p>↓ Toets wordt ingetypt ↓ Hendel bewegen om door ingeinkt lint te gaan</p>
<p>4. STENSELLETTERS</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Vluchtige en snelle manier aanbrengen • Word met verf of spray aangebracht • Goed zichtbaar • Kapitaal: handiger, makkelijker aan te brengen
<p>5. DE PHOTO-TYPESETTING (1953)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe technologie • Voorloper van computer <p>↓ In machine zit een donkere kamer ↓ Licht ↓ Fontdisk ↓ turret lens (vergroten) ↓ positioning element ↓ papier/Film</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOORDEEL <ul style="list-style-type: none"> ○ Verschillende soorten stijlen ○ Andere groottes ○ Geen verschillende matrijzen nodig <p>Licht → fontdisk → turret lens (vergroten) → positionering element → papier/ film</p>
<p>6. THE FIRST APPLE MACINTOSH (1984, 20e eeuw)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VOORDEEL: <ul style="list-style-type: none"> ○ Je moet niet meer naar de printer gaan ○ Digitale fonts ○ Grote verandering op vlak van handzetten

4.1 Overzicht

Metalen drukletters	→	15de eeuw (1450)
Industriële zetmachines	→	19de eeuw (1884)
Fotografisch letterzetten	→	20ste eeuw (1953)
Digitale typografie	→	20ste eeuw (1984)

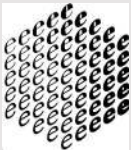
5. Digitale Font-evolutie

1. Lettervormen	<p>= Met de handgemaakte representatie van een letter.</p> <p>→ Bv: graffiti</p>
2. Typevormen	<p>= Een met een machine gemaakte representatie van een letter, worden verzameld in een character set volgens een specifiek encoding schema (font representeert deze informatiestructuur)</p> <p>→ Bv: Loodletters</p>
3. Karakter / typeforms	<p>= Een beschrijving van een eenheid in een specifiek schrijfsysteem</p> <p>→ Bv: Latijnse onderkast a</p>
a. A set of typeforms	
4. UNICODE <div data-bbox="261 1245 459 1460" data-label="Text"> <p>Lowercase Latin alphabet</p> <p>0061 a LATIN SMALL LETTER A 0062 b LATIN SMALL LETTER B 0063 c LATIN SMALL LETTER C 0064 d LATIN SMALL LETTER D 0065 e LATIN SMALL LETTER E → 2125 e, setpoint symbol → 212F e, script small e</p> <p>0066 f LATIN SMALL LETTER F 0067 g LATIN SMALL LETTER G → 0261 g, Latin small letter script g → 210A g, script small g</p> <p>0068 h LATIN SMALL LETTER H → 0400 h, Cyrillic small letter shch → 210E h, playful constant</p> <p>0069 i LATIN SMALL LETTER I • Turkish and Azerbaijani use 0130 İ for uppercase → 0131 ı, Latin small letter dotless i</p> </div>	<p>= een internationale standaard (nauw samenhangend met ISO-10646) voor de codering van grafische tekens en symbolen in binaire codes, vergelijkbaar met de ASCII-standaard.</p> <p>→ Bv: dollartekens (\$) = 0024</p>
5. A character set 	<p>= definieert alleen welke karakters er deel van uitmaken terwijl een 'encoding system' de volgorde van de karakters in de character set definieert.</p>

<p>a. Meest voorkomende character sets</p>	<div data-bbox="678 224 992 436"> <table> <tr> <td>ASCII</td> <td>127</td> </tr> <tr> <td>ISO 8859</td> <td>256</td> </tr> <tr> <td>WGL4</td> <td>654</td> </tr> <tr> <td>Unicode</td> <td>65,536</td> </tr> </table> </div>	ASCII	127	ISO 8859	256	WGL4	654	Unicode	65,536
ASCII	127								
ISO 8859	256								
WGL4	654								
Unicode	65,536								
<p>6. GLYPH</p>	<p>= Een representatie van een karakter en de informatie die nodig is om ze weer te geven</p> <p>→ Bv: €</p>								
<p>a. GLYPH-informatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Contour (outline) - Meest voorkomende contour formaten: <ul style="list-style-type: none"> • Postscript Type 1 • TrueType (afhankelijke van besturingstysteem) - Bevat: <ul style="list-style-type: none"> • Informatie over de vorm • Maateenheden (metrics) • Aanwijzingen - Andere contourformaten: Ikarus / metafont / Postscript Type 3/ Postscript Type 42/ Open Type 								
<p>7. OPEN TYPE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opvolger van TrueType - Platform onafhankelijk (zowel Mac als PC) - Ongelimiteerde character sets - Mogelijkheid om te personaliseren 								

6. GT 3 - Wanneer schrijven typografie wordt

6.1 Schrijven (met de hand)

<p>EDWARD JOHNSON (19DE EEUW)</p> <p>ODBEFHIJ KLMN PQRSTVWCG QU WA & YXZ J</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Belettering van 'the underground' in Londen (schreefloze letters) <ul style="list-style-type: none"> → Ze zochten een letter die rust bracht in de chaos van alle lettertypes. - Gaf les rond schrift in the royale collage of Art in Londen - 'writing, illuminating & lettering' <ul style="list-style-type: none"> = Boek dat je leert hoe je materiaal moet vasthouden/vormen van letters/evolutie/.. → Overzicht van letters die op dat moment gebruikt werden.
<p>ERIC GILL (19DE EEUW)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling van Edward Johnston - Ontwerper van het font 'Gill Sans' - Humanistische touch (gelijk aan handschrift, zie G) - Werkte mee aan het logo & font voor 'the british railway' - Was goede bron in het letter kerven, beletteren van monumenten - Is geometrisch en geconstrueerd - Experimenteren met lettervormen
<p>GERRIT NOORDZIJ (19DE EEUW)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Zag het belang in van het schrijven en leerde het aan zijn omgeving - Geeft les in Den Haag KBK - boek: 'the stroke of the pen' <ul style="list-style-type: none"> • "Vorm van de letters is afhankelijk van welk schrijfmiddel en hoe je het gebruikt" - De cube van Noordzij (zie hiernaast): alle lettervormen zijn hierdoor te classificeren <p>- Spitse pen VS brede pen:</p> <p>abc</p> <p>Translatie = Letters gemaakt met de brede pen, contrast wordt verkregen door de breedte en de hoek van de pen.</p> <p>cn</p> <p>Expansie = Letters gemaakt met de gepunte pen, contrast is afhankelijk van de druk op de pen.</p>

6.2 Kalligrafie

= Schoonschrift

<p>BRODY NEUENSCHWANDER</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Werkte vooral mee aan films van Peter Greenway → 'The Pillow Book' / 'Prospero's Book' (doet het handschrift van Shakespeare na) - 'Paling Sest' = Een systeem van beelden over elkaar zoals allemaal posters op elkaar plakken Zag je vooral in deze soort films (Prospero's Book) - Doet ook veel live interventies tijdens theatervoorstellingen, gaat dan live kalligraferen
<p>LUCA BARCELLONA & FRANCESCA BIASETTON</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Is een hedendaagse interpretatie
<p>MR RASHID ARABIC CALLIGRAPHY</p> 	<ul style="list-style-type: none"> -
<p>CALLIGRAPHY THULUTH CIRCLE BY KHURSHID GOHAR QALAM</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - In de Arabische wereld mogen ze geen illustraties gebruiken in publicaties dus gebruiken ze kalligrafen
<p>THE MUSALMAN URDU</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Arabische krant die dagelijks volledig met de hand wordt geschreven

6.3 Belettering

- Nu vooral in India & Mexico → BV: reclame (op groot formaat)
- Gebeurde vroeger meer omdat het te duur was om iets te laten drukken

<p>DAVID A SMITH</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Maakt belettering met goud en zilver op glas
<p>LETMAN EN GIJS FRIELING VOOR DRIES VAN NOTEN F/W 2012-13</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Uitnodiging - Kleding print - Live performance bij mode voorstelling op catwalk
<p>HAND LETTERING AND ORNAMENTATION BY CHRISTOPH MÜLLER</p> 	
<p>MARTINA FLOR & GUISEPPE SALERNO</p> 	

6.4 Grafitti / street art

BEN EINE 	<ul style="list-style-type: none">- Haalt inspiratie uit grote kapitalen- Maak gebruik van een micas / stencils / projecteren
SHEPARD FAIREY 	<ul style="list-style-type: none">- Propaganda posters → iconografie- Constructivistische letters- Streetart- Werkt vaak met sjablonen

6.5 Toegepaste belettering

<p>HANDPAINTED TYPE / HANIF KURESHI</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - In de straten van Indië gaat hij sign painters zoeken en vraagt met een interview of ze een alfabet willen tekenen zodat hij deze kan digitaliseren - Om de stijl te bewaren
<p>HANDPAINTED TYPE / PAINTER KAFEEL (OLD DELHI)</p> <p>Painter Kafeel hails from the streets of old Delhi, India.</p>	
<p>HANDPAINTED TYPE / PAINTER BINDRA (KOTA, RAJASTHAN)</p> 	
<p>STEVE KAFKA</p> 	
<p>FRANK ORTMAN</p> 	
<p>DONALD YOUNG</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Amerikaans grafisch ontwerper die letters ontwerpt voor logo's te maken - Vertrekt van handschrift - Documentaire
<p>ALEX TROCHUT</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Digitale belettering ontwikkeld voor editoriaal wereld (magazines/kranten) - Begint van bestaand lettertype en gaat het dan digitaal beletteren. - Editoriaal

**TYPE FOUNDRY UNDERWARE
(BAS JACOBS + AKIEM
HEMLING + SAMI
KORTEMÄKI)**

Bello

Dolly
a book typogloss with flourishes

Fakir
a blackletter
WITH A HOLY NICK

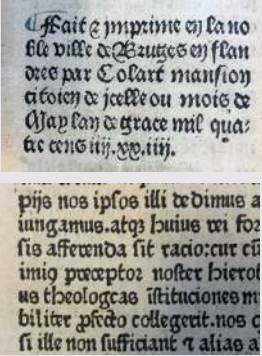

Liza Pro

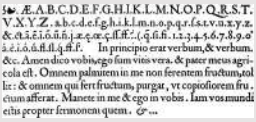
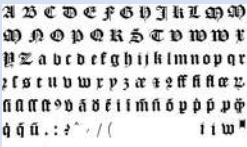

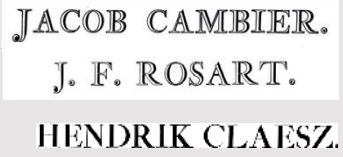

Duos

- Maakt lettertypes geïnspireerd op handschriften
- **Lettertype: 'Bello'**
 - › penseel zichtbaar
 - › Eindeloze combinatie van ligaturen
- **Lettertype: 'Sauna'**
 - › Rondere vormen
 - › Editoriaal
 - › Affiches / belettering
- **Lettertype: 'Fakir'**
 - › Gotische letter - gebroken schrift
 - › Bij lounching van de letter was een boekje gemaakt, gedrukt met het bloed vd auteur
- **Lettertype: 'Polyglyphs'**
 - › 1 letter die verschillende schrijfwijzes heeft
- **Lettertype: 'Auto'**
- **Lettertype: 'Liza Pro'**
 - › Spitse pen
- **Lettertype: 'Duos'**
 - › Meerdere betekenissen van een woord door letters te ontwerpen die verschillend gelezen kunnen worden.

7. GT 4 - Typografie van de lage landen

<p>1. Drik Martens 'Theodoricus Martinus'</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 'Theodoricus Martinus' - Een van de eersten die drukte met losse loden letters - Had drukkerij in Aalst - Verhuisd naar Antwerpen en dan naar Leuven - Experimenteerde met lettertypes
<p>2. Collard Mansion</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Brugge (1470) - Schrijver / kalligraaf - Doet oa opdrachten voor koningen - Op mysterieuze wijze verdwenen (1484) - Vertaalde voor het eerst teksten naar Frans / Engels en Latijns - Had een eigen drukkerij in Londen - Versierde pagina's naargelang de opdrachtgever - 2 drukletters gemaakt: - Lettertype: 'Bastarda' <ul style="list-style-type: none"> › Inspiratie uit het kalligraferen - Lettertype: 'Rotunda' <ul style="list-style-type: none"> › Kleiner en dichter bij elkaar › Humanistische invloed › Ook invloed van het handschrift › Robuuste schreven › Enkel vertaalde teksten van uit het Frans
<p>3. Henric Lettersnider 15de eeuw</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Afkomstig van Amsterdam maar actief in Antwerpen / Rotterdam / Delft - Manuaar / fraktura - Oudste bewaarde matrijzen die ooit zijn teruggevonden waren van hem → Geïnspireerd door de Middeleeuwse landschappen van de monniken - Ook Lombardische (of Romaanse letters) initialen gemaakt - Originele matrijzen van Textura zijn teruggevonden

<p>4. Joos Lambrecht</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gent 1491 - Drukker, lettersnijder en taalkundige - Rotunda / Textura letters - Upright. Italic (rechtgezette Italics) <p>→ Laurant Boucellier heeft Joos ontworpen op dezelfde manier</p>
<p>5. Christophel Plantijn</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Werkte enkel met de beste
<p>6. François Guyot 16de eeuw</p>	<p>WERKTE VOOR PLANTIJN</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijdgenoot van Garamond - Overgang gebroken en zwaar schrift naar lichtere letters
<p>7. Hendrik Van De keere</p> 	<p>WERKTE VOOR PLANTIJN</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lettertype: 'Texte Flamond' <ul style="list-style-type: none"> › In veel gewichten › Voor gewone teksten › Werd al in het Nederlands gedrukt - Lettertype: 'Paragon Textura' <ul style="list-style-type: none"> › titelletter › Meer detail (calligrafisch) › Meer voor verfijnder drukwerk
<p>8. Christoffer Van Dyck</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Uit Leiden (Nederland) - Voor academische teksten (Letterproef Elsevier) - In de 17-18de eeuw waren deze letters uit de mode <ul style="list-style-type: none"> o Ze hebben al zijn letters terug gesmolten - Er is nog maar 1 letterproef over
<p>9. Miklós Kis eind 17de eeuw</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Hongaar en naar Nederland gekomen om te leren - Uiteindelijk terug naar Hongarije gegaan om bijbels te drukken - Verfiende cursieven - Meer witruimte

<p>10. Jaques François Rosart</p> 	<p>WERKTE VOOR ENSCHEDÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Belg - Is in 1740 gevlucht naar Noordelijke Nederlanden door oorlog - Zijn vader was een edelsmid → leerde fijn werken - Niet veel werk in België dus ging hij naar Haarlem <ul style="list-style-type: none"> o Bij Johan Enschedé & Zonen gaan werken - Maakte verfijnde kapitalen + geschaduwde kapitalen - Uiteindelijk naar Brussel gegaan, na vernedering door de betere Johan Fleismann die werd voortgetrokken Enschedé <ul style="list-style-type: none"> › In 1768 eerste letterproef › Heeft eerste lettergieterij in België opgericht › Hij maakte enkel letter om te verkopen
<p>11. Johan M. Fleismann</p> 	<p>WERKTE VOOR ENSCHEDÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verfijnde korpsen - Werkte samen met J.F. Rosart bij Enschedé - Versieren & decoreren van lettertypes (barok - Ook een script gemaakt <ul style="list-style-type: none"> › Vloeiend script geëvenaard
<p>12. Enschedé (Drukkerij)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Ook posterletters gemaakt - Ornamentele titel korpsen - Drukken waardepapieren (paspoorten / bankzaken /...) <ul style="list-style-type: none"> → Heel bekend hiervoor (nu ook nog)
<p>13. Sjoerd H. De Roos</p> <p>Typography is closely allied to the fine arts, and types have always reflected the taste or feeling of their time. The charm of the early Italian types has perhaps never been equalled; and the <i>Cette assemblée se réunissait pour dresser une nomenclature des lettres d'imprimerie et favoriser les échanges de vue sur les arts et métiers graphiques. Il convenait, en effet, de donner enfin aux caractères l'ère européenne</i> Schriften bestehen nur aus einzelnen Lautzeichen. Aber wie jedes gesprochene Wort einen eigenen Klang hat, aus dem man die einzelnen Selbstlauter und Mitlauter</p>	<p>WERKTE VOOR ENSCHEDÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1912 - Vorig lettertype <ul style="list-style-type: none"> - Nederlandse humanistische letter (link naar handschrift) - Voor in kinderboeken (om te leren lezen en schrijven) <ul style="list-style-type: none"> › Daarom breed en leesbaar - Tijdens de Art and Crafts beweging - Lettertype: 'De Roos' 1947 <ul style="list-style-type: none"> → voor serieuze boeken › Typografische boekletter › Smaller › 'g' raakt niet

<p>14. Theo Van Doesbrug</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - 1917 - Tegen Arts and Crafts beweging - Geometrischer, weg van al het decoratieve → objectieve teksten - Start van het modernisme - Tijdschriften met onderwerpen zoals; kunst, manifesten,...
<p>15. Paul van Ostaïjen</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - 1916-1928 - Dichter - Bestaande stad & Boempaukeslag = kinetische typografie
<p>16. Jozef Peeters</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Belgisch graficus en schilder - Modernistische kunstenaars → abstract - Negatief en positief - vernieuwend
<p>17. Lucien De Roeck</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Boek + Poster ontwerper - In Brussel gestudeerd - Lettertekenaar en belettering - Veel voor kranten gewerkt - Letters zijn met de hand getekend - Bekend voor het logo van 'Brussel 58' (speciale ster)

18. Jan Van Kimpen

ABCDEFGHIJKLMN O P Q R S T U V
W X Y Z Æ Ç Å Ä È É Ê Ñ Ò Ó
abcde f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z j æ œ
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 . ' " , ; ! ? - [] () &
ff j b k l m n o p q r s t u v w x y z
a a a a e e e e i i i i n o o o o o u u u u \$ £
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R V W Z

Daar er samenhang tusschen beide maten moet zijn, zoodaag dat zij een verhouding veroorzen die aangenaam is voor het oog, volgt de lengte van een paginu uit haar breedte. Het schijnt dat de verhoudingen van den rechthoek aangenaamer zijn dan die van het vierkant; en daar een rechthoek in de breedte regels van onmogelijke lengte veroorzaakt, en twee kolommen vermoedend werken, is de staande rechthoek de normale paginu geworden.

DE HISTORIE VAN DE MENS WORDT VOOR een niet gering deel bepaald door de ontwikkeling van verschillende kundigheden, die het gevolg waren van zijn toenemende cultivering. De ontwikkeling van het in tekens

- (tegenover Jozef Peeters)
- Traditionalist → Serieuzere lettertypes
- Tekenen van letters maar niet snijden (deed iemand anders)
- Inspiratie uit de kalligrafen
- Geïnspireerd op Garamond / Manutius
- Heel smalle cursieven
- Onderkast 'ij' enkel voor het Nederlands
- Boektypografie / poëzie / postzegels

- **Lettertype: 'Lutetia'**

- **Lettertype: 'Cancellaresca Bastarda'**
 - › Voor verfijnde boektypografie
 - › Lange stokken / staarten
 - › Ook voor waardepapieren

- **Lettertype: 'Spectrum'**
 - › Als digitaal font beschikbaar
 - › Minder lange stokken / staarten

- **Lettertype: 'Romanée'**
 - › Voor met de hand te zetten
 - › Italics zijn heel smal (moeten opvallen)

→ 'krullentrekkerij' = Speciale techniek bij waardepapieren

19. Bram De Does

gggggggg

niodlfraj	niodlfrajo	niodlfraj	niodlfrajo
tmbeshv	mchacghpy	tmbeshv	mchacghpy
upwykq	scvkw	upwykq	scvkw
zgtebjd	pyqx	zgtebjd	pyqx
oacvyw	xgxHIER	oacvyw	xgxHIER

niodlfrajb	niodlfrajbh	niodlfrajb	niodlfrajbh
tmbeshv	mchacghpy	tmbeshv	mchacghpy
upwykq	scvkw	upwykq	scvkw
zgtebjd	pyqx	zgtebjd	pyqx
oacvyw	xgxHIER	oacvyw	xgxHIER

niodlfrajb	niodlfrajbh	niodlfrajb	niodlfrajbh
tmbeshv	mchacghpy	tmbeshv	mchacghpy
upwykq	scvkw	upwykq	scvkw
zgtebjd	pyqx	zgtebjd	pyqx
oacvyw	xgxHIER	oacvyw	xgxHIER

nimodel frtuschnp dpsbagqk

Relative units in machine composition all characters have a set width calculated in relative units; these increments are not standard like points but relate to the typesize in question: the em is calculated by dividing the typesize cm into vertical bands; for ex-

- Lood zetten / monotype / linotype/ Fototype
 - + Typograaf en vormgever
 - › Hij kon dit allemaal
- **Lettertype: ‘Trinité’**
 - › Speciale letter ontworpen voor fototype machine
 - › 3 verschillende hoogtes (variatie stokken en staarten)
 - › Geïnspireerd door: Jan van Krimpen (smalle cursieven)
 - Translatie (brede pen) - rechter gedeelte van schreef is langer riet in de wind (beweging in de schreven)
- **Lettertype: ‘Lexicon’**
 - › Speciaal ontworpen voor ‘De Dikke Van Daele’
 - › Goed leesbaar in kleine corpsen

20. Sam Hards

Printing has been influenced by few of those many distinct periods through which the arts have come, and even of these none has had any lasting results, with the exception of a period during the Renaissance which led to a general adoption of the Roman letter in place of the old manuscript hand, or Gothic, as its reproduction in type is called. Beyond this the Renaissance did not radically affect printing. The Roman letter itself had, in its complete style, existed

Printing has been influenced by few of those many distinct periods through which the arts have come, and even of these none has had any lasting results, with the exception of a period during the Renaissance which led to a general

- **Lettertype: 'Juliana'**
 - › Bekend font in Nederland voor Romans
- Leerraar van Chris Brand

21. Chris Brand

[illegible]

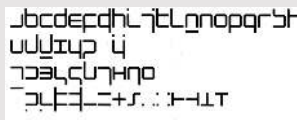
*abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
ffiffifflfjbfhjkaæœø
11234567890!@#%&'()*+,-./:;<=>?[]^_`{|}~
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆÇÈÉ*

[illegible]

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
jffjjfjjfjjfjjfjjfEeEeeEe
11234567890...-?~!@#\$%^&*()_+{}|;':",./\`~
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
ABDEFGHJKL MNOPQRSTU VWXYZ
aaaaaacdeeeeiioooooouuuuuuuuu
AAAAAACDEEEHHHNOOOOOSUUUU

- **lettertype: 'Albertina'**
 - › Speciaal ontworpen voor museum in Brussel
 - › Speciale ampersant
 - › Lange stokken / staarten
- **lettertype: 'Coptisch'**
- **lettertype: 'Denise'**
 - › Poëzie en artistiek
 - › Beetje cursief
 - › Inspiratie van handschrift

22. Wim Crouwel

- “Gridsnik”
 - Voorstander van het grid / raster → tot in extreem
- Actief sinds de jaren 60-70
- Modernist (werkt volgens Bauhaus) Swiss design
 - › Weinig verschillende fonts door elkaar gebruiken
- Veel grafisch werk gedaan
 - Waaronder ook Makro logo
- Letterontwerpen waren enkel als alfabet, niet als font
- Ook postzegels
- **Lettertype: ‘New Alphabet’**
 - › Voor fototype-zetten
 - › Geen diagonale streken
 - › Geen hoofdletters
 - › volgens grid opgesteld

23. Gerard Unger Midden 20ste eeuw

Alverata semibold
Alverata Informal bold
Alverata irregular regular
Alverata black italic
Alverata Informal light
Alverata irregular bold
Alverata light italic
Alverata Informal medium
Alverata irregular black

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890.,:;!?"'()*[]\$%&'—&

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890.,:;!?"'()*[]\$%&'—&

ABCDEFGHI JKLMNOPQ STUVWXYZ abcdefghi jklmnopq stuvwxyz 1234567890	ABCDEFGHI JKLMNOPQ STUVWXYZ abcdefghi jklmnopq stuvwxyz 1234567890
--	--

- Actief in alle manieren van het letter zetten
 - o Moet op elk niveau leesbaar zijn
- Monolineaire letter (geen dik-dun verschil)
- **Lettertype: 'M.O.L'**
 - › Ontworpen voor de metro in Amsterdam
- **Lettertype: 'Demos'**
- **Lettertype: 'Praxis'**
- **Lettertype: 'Holander'**
- **Lettertype: 'Flora'**
 - › Voor zijn dochter (kinderliteratuur)
 - › Handschrift
- **Lettertype: 'Swift'**
 - › Geïnspireerd op Times New Roman
 - › Gebruikt door krant de 'Metro'
- **Lettertype: 'Amerigo'**
 - › Ook voor kranten
- **Lettertype: 'Decoder'**
 - › meer experimenteel
 - › In opdracht van Nevil Brody
- **Lettertype: 'Averata'**
 - › Romaanse letter
 - › Voor kerken
 - › Hij heeft zijn doctoraat rond dit font gedaan

24. Gerrit Noordzij

- Heeft de begrippen 'translatie' en 'expansie' uitgevonden
- Lesgegeven in Den Haag
- Vooral titels van pocket Romans
- RVSE

25. Ferd Smeijers

- 'OurType' = Zijn font foundry (nu TYPEBY)
- Geïnspireerd door lettersnijden en stempelsnijden (punch cutters) in de 16de eeuw
- **Lettertype: 'quadraat' & 'quadraat sans'**
 - › Goede boekletter
 - › Inspiratie van drukletter
- **Lettertype: 'Arnhem'**
 - › Geïnspireerd op H. Van De Keere
 - › Door lopende teksten in editoriaal
- **Lettertype: 'Fresco'**

<p>26. Gert Doorman Helft 20ste eeuw</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Covers voor Tom Landje Lamwai - Huisstijlen voor toneelhuizen - Geometrische letters - Maakt geen fonts, maar gebruikt loden drukletters
<p>27. Max Kisman Helft 20ste eeuw</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Digitaal aan de slag - Typograaf (maakt geen fonts) - Illustrator / grafisch / collage
<p>28. Frank Blokland</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - Dutch Type Library (= eigen foundry) - 'Revival'= <ul style="list-style-type: none"> o Maakte digitalisaties van bepaalde fonts o Kiest typerende per tijd uit

29. Lucas De Groot

- Gestudeerd in Den Haag & Berlijn
- Maakte voor het eerst heel grote letterfamilies
- **Lettertype: 'Calibri Default'**
- **Lettertype: 'Nebulae 'One''**
- **Lettertype: 'Corpid'**
 - › Heel grote familie
- **Lettertype: 'Punten'**
 - › Schreven tot in het extreme
 - › experimentele letter
- **Lettertype: 'JesusLovesYourSister'**
 - › extreem
- **Lettertype: 'The sans/mixed/light/serif/black/basic'**
 - › Zijn thesis familie
 - › Voor wetenschappelijke teksten
 - › 172 gewichten

30. Clotilde Olif

- Gestudeerd in Brussel en lesgegeven
- Keien die letters vormen
- Ook geëxperimenteerd in leesbaarheid

31. Letterror – Erik Van Blokland + Just Van Rossum

Midden 20ste eeuw

- Inspiratie uit de computer / coderen van letters
- **Lettertype: 'beodwolf'**
 - › Elke letter heeft 6 varianten, printer was geprogrammeerd om telkens een andere versie van een letter te nemen
- **Lettertype: 'Trixie'**
- **Lettertype: 'Federale'**
 - › Zoals font op de dollar

32. Peter Billak

- Typothèque (gespecialiseerd in letterontwerp, typografie en branding)
- Gestudeerd in Brussel (oorspronkelijk van Praag)
- Inspiratie uit handschrift / lino snede
- Leesbaarheid, geometrische vormen
- **Lettertype: 'Fedra'**
 - › Tijdschriften / kranten (editoriaal)

**33. Underware –
Bas Jacobs +
Akiem Helming +
Sami. Kortemäki**

- Het schrift gebruiken voor essentieel letterontwerp
- **Lettertype: 'Bello'**
 - › penseel zichtbaar
 - › Eindeloze combinatie van ligaturen
- **Lettertype: 'Sauna'**
 - › Rondere vormen
 - › Editoriaal
 - › Affiches / belettering
- **Lettertype: 'Fakir'**
 - › Gotische letter - gebroken schrift
 - › Bij lounching van de letter was een boekje gemaakt, gedrukt met het bloed vd auteur
- **Lettertype: 'Polyglyphs'**
 - › 1 letter die verschillende schrijfwijzes heeft

34. High on Type -

**Vincent De Boer,
Guido De Boer,
Hans Schuttenbeld
Ivo Brouwer
Julien Priez**

- Collectief jonge ontwerpers
- Amsterdam
- Workshops
- Inkt & strokes

8. GT 6 - Classificatie van lettertypes

1. Basisgroepen:	<ol style="list-style-type: none">1. Black letter (gebroken schrift)<ul style="list-style-type: none">○ Pointed blackletters○ Rotunda○ Schwabacher○ Fraktur2. Venetiaanse letter3. Old face (en cursief)4. Transitional (en cursief)5. Moderne (en cursief)6. Sans serif - Old style (en cursief)7. Slab serif8. Old style (& cursive)9. Scripts10. Decorative & displays
2. Theodore Low de Vinne (USA 19e eeuw)	<ol style="list-style-type: none">1. The Roman form of type2. Modernized old-style3. Modern faces of Roman letter4. Italic types5. Fat-face or Title-types6. Black letter7. Gothic8. Antique type9. Old style en doric antiques
3. Venetiaanse letter	<ol style="list-style-type: none">1. Pointed Black letter2. Swabacher3. Rotunda4. Fraktur

8.1 Letters identificeren

8.1.1 Eerste soort indeling

1. Richting vd schreven
2. Dik/ dun verhouding
3. Unieke letters zoals E G A F bekijken
4. Proportie/ breedte
5. As van de ronde delen van de letter

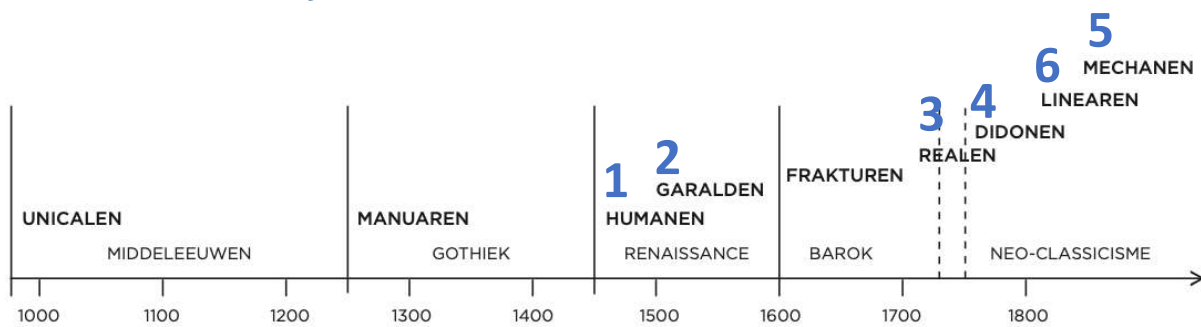
8.1.2 Tweede soort indeling

[15-16E EEUW]	HUMANEN / Humanists
[16-17E EEUW]	GARALDEN / Geraldines
[17-18E EEUW]	REALEN / Transitionals
[18-19E EEUW]	DIDONEN / Didones
[19-20E EEUW]	MECHANEN / Mechanists
[19-20E EEUW]	LINEAREN / Lineals <ul style="list-style-type: none">• Grotesken / Grotesques• Geometrische / Geometrics (Bauhaus)• Humanistische / Humanists
[19-20E EEUW]	INCIEZEN / Glyphic
[CONTINU]	SCRIPTEN / Scripts
[CONTINU]	MANUAREN / Calligraphics <ul style="list-style-type: none">• Frankturen / Blackletters
[CONTINU]	NIET-LATIJNSE
[20E EEUW- CONTINU]	POST-MODERNE / Post-moderns
[CONTINU]	SYMBOLEN / Symbols

8.1.3 Derde soort indeling

Maximilien Vox:	<ul style="list-style-type: none">• Gaat letters classificeren volgens de periode waarin ze voorkomen en gaat personen eraan linken.• 1894-1974• Internationaal voorgesteld• Zijn classificatie is een start maar hij is gestorven voor de computerperiode. → Er vallen dus veel letters buiten de classificatie.
Voxclassificatiesysteem	Kenmerken van letters, het classificeren van letters

8.2 Voxclassificatiesysteem

Iie HUMANEN Iie GARALDEN Iie REALEN Iie DIDONEN

Iie MECHANEN lie LINEAREN IE INCIEZEN Die FRANKTUREN

Iie SCRIPTEN ꝛꝛ NIET - LATIJNSE IE POSTMODERNE

a JENSON a BEMBO a GARAMOND a CASLON a BAKERSVILLE a BODONI

!!! DIA 156 / 157 / 158 / 163 → overzicht

8.2.1 Voxclassificatiesysteem – kenmerken

<p>DE HUMANEN (15de-16de eeuw)</p> <p>(Adobe Jenson Pro 200pt)</p>	<p>Context:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kenmerken renaissance en verlichting, van het menselijke hand en kalligrafische handschrift van vroeger.• Wilde weg van de donkere drukletter van Gutenberg.• Gebaseerd op letters van Nicolas Jensen (Venetië): mooie en juiste verhoudingen. Vooral duidelijk is belangrijk. <p>Kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">• Groot en open letterbeeld• Weinig dik-dun contrast• Vrij ruw• Donker van kleur• Stevig op de basislijn• Korte, dikke, potige, schreven• Kapitalen zijn even groten als de stokken <p>Voorbeeld: De cloister, Centaur, Adobe Jenson Pro</p>
<p>DE GARALDEN (16de -17de eeuw)</p> <p>(Bembo 200pt)</p>	<p>Context:</p> <ul style="list-style-type: none">• Samensmelting van de Garamond en van Aldus Manutius (bekend van pocket boeken)• Hoogtepunt van de Renaissance• Drukletters worden meer verfijnd <p>Kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lichter en kleiner beeld• X-hoogte is iets kleiner en fijner• Dwarsstreep staan horizontaal bij letter e• Sterk dik-dun contrast• Fijnere schreven• Diagonale as• Ronde letters• Kapitalen kleiner dan stokgrootte <p>Voorbeeld: Bembo, Galliard, Sabon, Trump medieval, Adobe Garamond</p>

**DE REALEN/
TRANSITIONALS
(17de eeuw)**

Context:

- Overgang in tijdperiodes
- Inspiratie uit de Barok → alles wordt verfijnd → richting Rococo
- John Hardy stempelsnijder van Baskerville
- Jhon Baskerville, een edelsmith: Het verbeteren van de boekdrukunst:
 - Papier gladder maken
 - Inkt dunner maken

Kenmerken:

- Letters worden verfijnd
- Beeld wordt kleiner
- Dik-dun contrast groter
- Schreven zijn vlakker, dunner en spitzer
- Verfijnde schreven
- Staart van onderkast G is niet gesloten
- E is helemaal horizontaal en verticaal
- Assen worden verticaler
- De vlaggen hebben een druppelvorm (Bakerville)
- Speelde ook meer met meer witruimte in het boek
- Meer witruimte (spatiëring) tussen letters.

Voorbeeld:

Baskerville, DTL Fleischman (stempelsnijder), Perptua, Times New Roman, Swift, Romain du roi (lettertype gemaakt voor de koning louis quatorze. De zonnekoning (Is volledig wetenschappelijk onderbouwd om een perfecte verhouding te hebben)

DE DIDONES
(18de – 19de eeuw)

Context:

- Periode van keizer Napoleon in Europa → Bijna militaire gelijkmatigheid.
- Tempels worden als inspiratie gebruikt → Neoclassicisme (verlichting)
- Letters toen gebruikt voor affiches (theater, opera) en verpakkingen.
- Letters gebruik voor grote formaten en bedoeld voor het straatbeeld.
- Veel modemerken vandaag gebruiken deze letters, vooral logo's en magazines door fijne en scherpe gedrukte letters.

Kenmerken:

- Veel scherpe contrasten (dik en dun)
- Elegant
- Verticale-en-horizontale stammen/ as van de ronde letters
- Streepvormige schreven
- Harde schreefletters
- Groot dik-dun contrast

Voorbeeld:

Didot (alles horizontaal en verticaal → topschreven en stam),
Bauer Bodoni (een klein beetje meer versiering, schreven en stam hebben kleine curves),
Walbaum, Ambroise

DE MECHANEN
(19de – 20ste eeuw)

Context:

- = 'Slab serifs'
- Opkomst fabrieken en machines → handel en industrie
- Gebruik voor fairs, beurzen voor poster → Display tekst (titels)
- Vaak in hout gegraveerd
- Schreven van Didonen worden veel dikker
- Gebruik in schrijfmachines/typmachines → reden voor dikke schreven
- Kranten kwamen net op → reportages werden geschreven, veel ontdekkingen werden neergeschreven → Tittels moeten opvallen

Kenmerken:

- Letters vanop afstand leesbaar
- Gebruikt voor posters en affiches
- Decoratieve, grote letters
- Gelijkmatic in lijndikte
- Schreven even dik/dikker als stam
- Even makkelijk te herkennen als linearen

Voorbeeld:

[Rockwell](#), [Clarendon](#), [Clarendon Heavy](#), [Courier New](#), [Display letters](#), [Cheops](#), [Karnak](#), [\(Metero\) City](#)

Display letters
(19de – 20ste eeuw)

Context:

- Art nouveau, Avant Garde, Art Deco periode
- Voor flyers, posters, ...
- Letters moeten opvallen.

Kenmerken:

- Afgeronde organische lettervormen

Voorbeeld:

LINEAREN
(19e- 20e eeuw)

Context:

- Bedoeld als reclameletters, displayletter, titelletter...
- = Schreefloze letters (inspiratie vooral uit de Mechanen letters, maar zonder de schreven)
- Verschillende soorten Linearen:
 - Grotesken (nog niet geoptimaliseerd, vooral beginperiode)
 - Humanistische (inspiratie uit kalligrafie)
 - Geometrisch (Bauhaus)

Kenmerken:

- Weinig dik-dun contrast (mono lineair)
- Geen schreven
- Groep letters zonder schreven

Voorbeelden 3 soorten:

- Grotesken: Akzindenz Grotesk, Helvetica Neue
- Geometrische (Bauhaus): Futura
- Humanistische: Sansa, Univers, Gill sans, Verdana, Skia (primitief, grieks)

INCIEZEN
(19e- 20e eeuw)

Context:

- = 'Glyphics'
- Voor steen-staal-hout druk gebruikt
- Vaak gegraveerd
- Vaak in etalages, spiegels, glasramen van pubs

Kenmerken:

- Dik-dun contrast
- Stevig op de basislijn
- Driehoekige en gepunte schroeven
- Ronde contouren
- Vaak doorbroken
- Je kan de beitel hierin terugvinden

Voorbeeld:

[Albertus, Michelangelo, Sistina](#)

SCRIPTEN
(continu)

Context:

- Stijl en ritme van een lopend handschrift
- Vooral voor inleidingen van boeken
- Werd door lettergieterijen gegoten

Kenmerken:

- Donkerder of hoekiger → afhankelijk van de pen die gebruikt werd
- Elke letter is aan elkaar geconnecteerd (meestal)

Voorbeeld:

[Zapfino, Mistral, Reiner Script, Caflisch Script Pro, Civilité, Caractère de finance \(Jacques-François ...\)](#)

MANUAREN (continu)

Context:

- Gotiek periode
- ='Broken scripts'
- 'Gebroken handschrift' → imitatie van de monniken die een ganzenveer gebruikten.
- Geschreven door brede pen.
- Pen telkens van het blad gehaald.
- Langzaam onderbroken ritme van een manuscript.
- Refererend naar eerste drukletters uit de middeleeuwen.
- Onderverdeling:
 - Gothics/ frakturs → referentie naar de Gotiek
 - Geassocieerd met muziek,
 - Vroeger vooral geassocieerd met SS

Kenmerken:

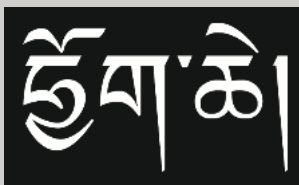
- Scherpe decoratieve letters
- Losse letters

Voorbeeld:

[Omnia, Rhapsodie](#)

[Gothics: Goudy tekst, Fraktur](#)

NIET-LATIJNSE (continu)

Context:

- Schriften zoals Arabisch, het Grieks...
- Ander soort schrijfsysteem dan het Latijns
- Vreemde en exotische schriften

Kenmerken:

- ...

Voorbeelden:

[Hiragino Kaku Gothic Pro](#), [Gentium Greek](#), [Maiola Cyrillic](#),
[Koufiya Arabic](#)

**POST-MODERNE
(20e eeuw)**

Context:

- Vage lettergroep: veel mogelijkheden na Vox
- Experimentele, moeilijk leesbare lettervormen
- Computer era

Kenmerken:

- ...

Voorbeelden:

[Apeloig](#), [Dead history](#), [Lo-res family](#), [Neville Brody](#), [New Alphabet](#)

SYMBOLEN

Context:

- Drukken van speelkaarten
- Lettergroep met emoticons
- Symbolen, iconen, tekeningen

Kenmerken:

- ...

Voorbeelden:

[Zapf Dingbats](#), [Webdings](#), ...

~~9. GT 5 - La typographie Française → Info~~

~~10. GT 7 - The American font scene → Info~~

~~11. Pioniers van de moderne typografie~~

~~12. GT 8 - British founts → Info~~

~~13. Grid Systeem~~